

HEV koolis

Katrin Koger
eripedagoog

ÕPIRASKUST PÕHJUSTAVAD

- Ajutegevuse eripärad- häiritud tähelepanu ja keskendumine, vähene keeleline võimekus ja ebaühtlane vaimne võimekus.
- Ebasoodne keskkond – kehvad õpitingimused, täiskasvanute vähene tugi, tõrjutus jms.
- Pärilik eelsoodumus.

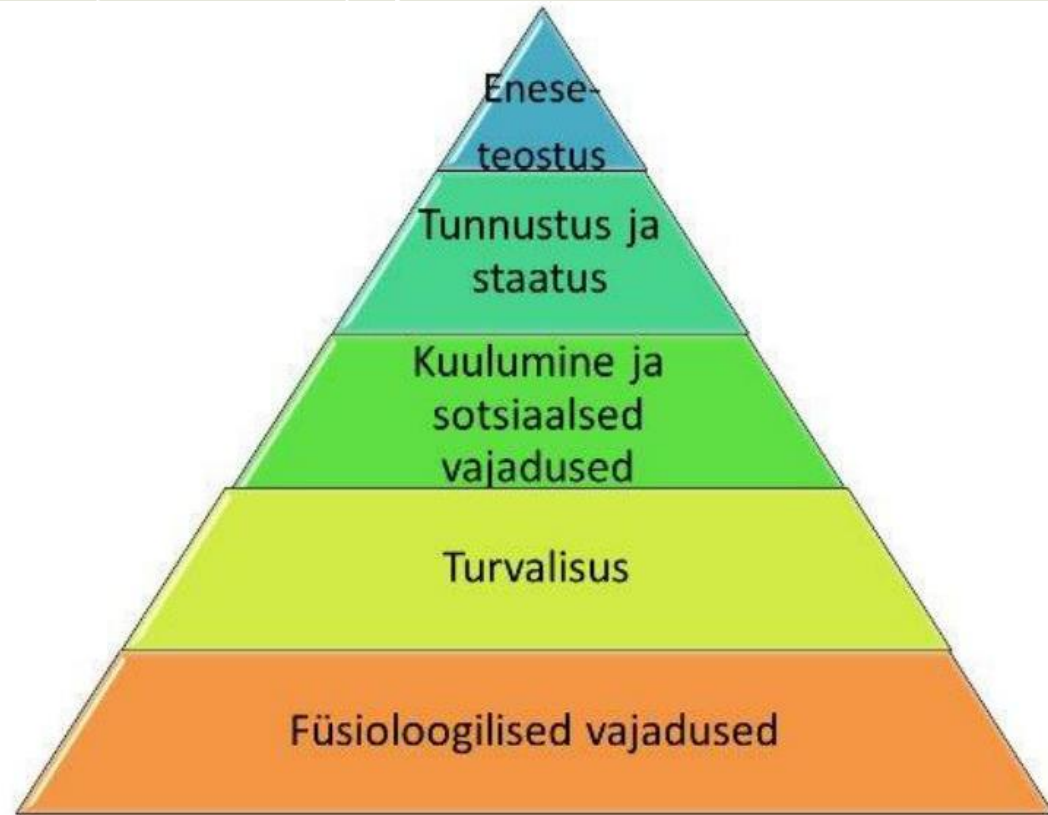
Levinumad õpiraskused koolis

- Spetsiifiline lugemis- ja kirjutamishäire (düsleksia)
- Spetsiifiline õigekirjarhäire (düsgraafia)
- Spetsiifiline matemaatikahäire (düs kalkuulia)
(arvutamisvõimushäire)
- Spetsiifiline liikumis- ja koordinatsioonihäire (düspraksia)
- Aktiivsuse- ja tähelepanuhäire (ATH) F.90
- Autismispektri häire (ASH)

Lisaks

- Ärevushäired
- Erinevad depressiooni vormid
- Baasvajaduste rahuldamata jätmine

Maslow vajaduste püramiid

Mida kõike on vaja....

Vaimse võimekuse skaala

- 85 - 115 punkti saanud inimeste tulemused loetakse keskmisteks;
- 116 - 130 IQ punkti saanud inimesed on kõrgete vaimsete võimetega ja üle 130-punktise tulemusega inimesed aga vaimselt väga andekad.
- 70 - 84 punkti saanud inimestel on madalad vaimsed võimed,
- alla normi e. alla 70 IQ punkti arvestatakse vaimset alaarengut, mis omakorda jaotub tinglikult neljaks rühmaks.
- 70-115...

Toeliigid

- **Üldine tugi**
- Üldist tuge rakendatakse õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel. Õpilase toetamiseks pakutakse vajadusel
- õpetajapoolset individuaalset lisajuhendamist,
- tugispetsialistide teenust,
- individuaalselt või rühmas toimuvaid õpiabitunde.

Tõhustatud tugi

Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu tervises seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja osaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- õpet eriklassis. Tõhustatud tuge rakendava eriklassi täituvus on kuni 12 õpilast.

Eritugi

Erituge rakendatakse õpilasele kellel on raske ja püsiv psüühikahäire või intellektipuue või meelepuue või liitpuue ja kes vajab

puudespetsiifilist õppekorraldust, - keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga ning osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis. Erituge rakendava eriklassi täituvus on kuni 6 õpilast.

Lapse hindamine

- Pikema ajaperioodi vältel
- Hindamine õppekava alusel, keskmise õpilase järgi

Hinda

- töös püsimist,
- seoste loomist,
- teksti (loetu ja kuuldu) mõistmist
- õpitu rakendamise oskust

Õpihäire avaldumine

Kui lapsel on **spetsiifiline õpihäire**, siis see avaldub koheselt, kui ta hakkab õppimisega tegelema (tähed, kirjutamine , arvutamine). Õpiprobleem, mis ilmneb hiljem, on ilmselt tingitud õpilünkadest ja ka sellest, et õppekava on üles ehitatud keskmise võimekusega õppijat silmas pidades. Kui õpilase kognitiivsete funktsioonide jaotus on ebaühtlane, siis tingib see õpiraskuse erinevates õppeainetes.

Kõne on oluline

Enamikul HEV-lastel esinevad **lugemis- ja kirjutamisraskused (st kirjaliku kõne puuded)**, mis on selgesti märgatavad. Kuid kahjuks ei pöörata sageli piisavat tähelepanu kõne mõistmise piiratusele, mis tavapärasel suhtlemisel ei pruugigi avalduda. Väliselt näib, et probleeme ei ole. Ometi muudavad pikemad laused, sõnade keerukamad muutevormid või harvaesinevad sõnad loetava teksti/tegevusjuhendi või suulise kõne HEV- õpilasele raskesti mõistetavaks.

Sõnade tähendusväli

- Spetsiifilise õpiraskusega lapse sõnade tähendusväli on kitsam kui tavaarenguga lastel. Tähendab seda, et igal sõnal on enamasti rohkem kui üks väga konkreetne tähendus ja lugemisraskustega lapsed neid erinevaid tähendusi ei pruugi teada. Nad teavad ehk enam kasutatavat tähendust. Sõna võib neile iseenesest tuttav olla, sõna tähendusväli on kitsam ja seetõttu ei pruugi sõnast konkreetses tekstis õigesti aru saada. Enne kui laps ei õpi lugema, ei pruugi keegi aru saada, et lapsel on mõistmise probleemid. Spetsiifilisemalt uurides tulebki see probleem välja.

Kuidas väljendub lugemishäire

- Tähtede vahelejätmine, asendamine, moonutamine või silpide lisamine.
- Aeglane lugemine.
- Lugemise korduv valesti alustamine, eelnev pikk kõhklemine, lugemisjärje kaotus.
- Lausetes sõnade või sõnades tähtede ümberpaigutamine.
- Võimetus jätta meelde loetud fakte.
- Võimetus teha loetud tekstist kokkuvõtte või ümberjutustus.
- Loo kohta küsimustele vastates lähtutakse oma üldteadmistest, mitte loo sisust.

Aju areng

- Kasvava lapse aju ei ole selline nagu on täiskasvanul. See on pidevas arengus ja muutumises. Alles 20.–25. eluaastaks võib öelda, et aju on küpsemise lõpetanud.
- Aju erinevad osad arenevad välja erineva kiirusega. Kõige hilisema arenguga on aju eesmine osa ehk piirkond, mis jääb otsmiku taha. Täpsemalt öeldes otsmikusagar või ajukoore eesmine osa.

Aju areng

- Otsmikusagar juhib täiskasvanud inimese elus olulisi protsesse nagu **otsuste tegemine, enese juhtimine, planeerimine, oma impulsside kontrollimine, tahtejõud, ja probleemide lahendamine**. Kõik need oskused on vajalikud, et elada täisväärtuslikku elu, teistega paindlikult suhelda ning saada hakkama kiiresti muutuv ja arenevas ühiskonnas.

Aita lapsel

- Leida seoseid varemõpitu, käsitletava teema ja igapäevase elu vahel.
- Jaotada ülesanded väiksemateks osadeks, anna iga osa järel positiivset tagasisidet.
- Eristada olulist infot ebaolulisest (nt joone alla tõmbamine, nummerdamine, teise värviga märkimine).
- Mõista töökorraldust. Räägi lapsega lihtsas keeles tööjuhised läbi.

Täiskasvanu vs laps

- Meie oleme vanemad, kogenenumad, analüüsivõimelisemad
- Nemad on kohati iseendaga hädas – hormoonid valitsevad tundeid ja mõtteid
- Nemad janunevad tähelepanu ja kiituse järele. Päriselt ka 😊
- Nad on tänulikud, aga ei oska seda alati välja näidata.

Lõpetuseks

- Õppimist segav häire ei ole vabatahtlikult endale võetud mõnus asi.
- Laps ei suuda ennast ise kaitsta, ta vajab meie abi.
- Meist oleneb lapse edasine saatus.
- Koostöö lapsevanemaga on oluline.
- Koostöö kooliväliste spetsialistidega on oluline.
- Kogemus rikastab.

Tallinna 21. Kooli tugimeeskond

- Agnes Värik – sotsiaalpedagoog, HEV koordinaator
- Urve Kaur – koolipsühholoog
- Katrin Koger – eripedagoog (Raua t)
- Heleriin Aau – eripedagoog (Tartu mnt)

Tänan kuulamast!

Jõudu, jaksu ja mõistmist...